

Nr 175

Av herr **Lorentzon m. fl.**, om upprustning av arbetarskyddsverket.

(Lika lydande med motion nr 131 i Första kammaren)

De senaste årens riksdagar har haft till behandling motioner om företagshälsovårdens utbyggande och organisation. Motionerna har avvisats med hänvisning till pågående utredning. Men opinionen från fackligt håll för kraven om åtgärder på området växer. Utredningen förefaller dra ut på tiden och kommer enligt utsago i skriften »Arbetarskyddet under debatt» (utgiven av arbetarskyddsverket i september 1965) att taga »ytterligare avsevärd tid i anspråk». Några delbetänkanden har inte aviserats. Det förefaller således som om de rådande otillfredsställande förhållandena i stort kommer att råda ännu under åtskillig tid.

I nära samband med problemen om företagshälsovården står arbetarskyddsfrågorna. Proposition härom har förutskickats skall framläggas under innevarande vårriksdag. Det ges således tillfälle att återkomma till de problem som närmast berör arbetarskyddslagens utformning. Allmänt skall dock sägas att arbetarskyddet i Sverige som helhet betraktat är sorgligt eftersatt. Stockholms-Tidningen har rätt i sitt omdöme i en ledande artikel den 29 september 1965, då den konstaterar att näringslivet och samhället satsar alldeles för litet på arbetarskyddet. Irritationen över att samhället inte satsar mera på arbetarskyddet och industrihälsovården är också på fackligt håll fullt synlig, anmärker tidningen.

Den obetydliga anslagshöjningen som departementschefen föreslår handlar om automatiska kostnadsstegringar på löneposterna. Till arbetarskyddsstyrelsens anslagsäskanden tas mycket ringa notis.

Det skulle i och för sig vara befogat att yrka bifall till de av styrelsen begärda anslagshöjningarna på de olika delposterna. Det föreligger dock enligt vår mening behov av en allmän upprustning av arbetarskyddet och yrkesinspektionen. Därtill anser vi att frågan om yrkesinspektionens organisation bör prövas. Till anslagsfrågan begränsar vi oss vid årets riksdag att i en särskild motion begära det sedan budgetåret 1959/60 oförändrade beloppet 100 000 kronor till undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område uppräknat till 150 000 kronor.

Det omedelbara intrycket vid en granskning av arbetarskyddsverkets och yrkesinspektionens verksamhet är den uppenbara underbemanningen. Den kan illustreras med att Stockholm på byggnadssidan har en och en

halv anställd — den »halva» anställde är för övrigt lånad från annan verksamhet. En även från fackligt håll lämnad medverkan vid en prövning av denna fråga skulle utan tvivel ge anledning till krav om en väsentlig utbyggnad.

Men frågan är också huruvida den nuvarande yrkesinspektionen är tillfredsställande organisatoriskt upplagd. Först bör nämnas det enligt vår mening anmärkningsvärda förhållandet att tre specialinspektioner sorterar under *annat* centralt organ än arbetarskyddsstyrelsen, nämligen kommerskollegium. Dessa är: bergmästarämbetet, sprängämnesinspektionen, inspektionen av elektriska anläggningar uppdelad på två byråer, kommerskollegiums elektriska byrå och statens elektriska inspektion. Vi anser det skulle motsvara en rationell organisation och krav på nödvändig enhetlighet att samtliga inspektionsorgan bleve underställda arbetarskyddsstyrelsen.

Allmänna yrkesinspektionen är uppdelad på 11 distrikt med vissa angivna stationsorter samt med vissa specialinspektioner. Det förefaller råda en benhård gränsdragning mellan distriktet både geografiskt och industrieller områdesmässigt. Det senare kan belysas med ett par exempel. Ett olycksfall inträffade i stockholmstrakten då el-ström gick igenom höljet på en handklinga (motorsåg). Olyckshändelsen anmäldes till allmänna yrkesinspektionen i 1:a distriktet. En på området kunnig man skickades till platsen, och efter undersökning lokaliserades felet. Från yrkesinspektionens 1:a distrikt tillställdes el-inspektionen en rapport om olyckshändelsen. Rapporten föranledde el-inspektionen att utdela en admonition om att allmänna yrkesinspektionen inte skulle befatta sig med el-ström och olycksfall på grund av fel eller dåligt material.

En hänvändelse gjordes vid ett tillfälle till el-inspektionen om utredning med anledning av inträffat dödsfall på grund av el-ström. Svaret blev att el-inspektionen inte på de närmaste 14 dagarna hade tid därtill. Vid påpekandet att arbetsplatsen inte kunde lämnas orörd under så lång tid, hänvisades till *polisen*. Sannolikt förfogar inte polisen över sakkunniga på området. Vid den bekanta tunnelolyckan i Stockholm i fjol tillkallades allmänna yrkesinspektionen att göra en omedelbar utryckning. Detta skedde — men egentligen var det endast bergmästarämbetet med stationsort i Falun som var berättigad att utföra inspektionen. Denna infann sig också — men förklarligt nog icke med samma snabbhet.

Enligt vår mening bör inspektionen indelas *geografiskt* och bemannas med kunniga tjänstemän för inspektion på praktiskt taget *alla* områden. *Specialister* skall vid behov kunna tillkallas från central instans eller från i något fall regionalt stationerade sådana. Allmänna yrkesinspektionens 11 distrikt har vardera tilldelats en läkare. Men tjänstgöringstiden för dessa är begränsad till endast sex timmar i veckan, vilket måste betecknas som absolut otillräckligt.

Det anförda berättigar enligt vår mening slutsatsen att en utredning bör

tillsättas om en personell upprustning av arbetarskyddsverket och yrkesinspektionen samt om den senares organisatoriska uppbyggnad. De ökade kostnader som en sådan utredning sannolikt kommer fram till bör ses som en klok investering. Kostnader i syfte att nedbringa antalet olycksfall och frånvaro från arbetet genom sjukdom betalar sig. Såväl den enskilde anställde som företagen och samhället gör förluster för varje inträffat sjuk- och olycksfall.

Med hänvisning till det här anförda föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning av frågan om personell upprustning av arbetarskyddsverket samt om yrkesinspektionens organisatoriska uppbyggnad, innefattande centralisering av all specialinspektion under arbetarskyddsstyrelsen.

Stockholm i januari 1966

Gustav Lorentzon

C.-H. Hermansson

Henning Nilsson

Axel Jansson